

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Distance Education)
केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय

५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली-११० ०५८

प्राक्शास्त्रीसेतुः - प्रथमपत्रम् (प्रथमा दीक्षा)
प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2021-22

पत्रम् - विषयः -
अध्येतुः नाम - पञ्जीकरणसंख्या -
अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः -
अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः -

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम -
मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः -
मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः -
अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः - 100	प्राप्ताङ्काः -

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः -

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् -

दिनाङ्कः -

प्रिय अध्येतः ! भवता/भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितम्। मूल्याङ्कनं कृतम्। मूल्याङ्कनस्य
आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु।
शुभकामनाः॥

This image shows a full page of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

दिनांक:

प्राक्शास्त्रीसेतुः - प्रथमपत्रम् (प्रथमा दीक्षा)

विषयः- वर्णमाला (10 अंक) वाक्यविस्तरः (10 अंक) सम्भाषणम् (10 अंक) वाक्यवहारः (70 अंक)

खण्डः- क

(i) यथानिर्देशानुरेण प्रश्नाः समाधेयाः - (केवलं पञ्च)

अङ्काः:- 1x5 = 5

- क. कति स्वराः भवन्ति ?
- ख. दीर्घस्वरान् लिखत?
- ग. स्पर्शव्यंजनानि कति सन्ति?
- घ. अन्तःस्थ-व्यंजनानि लिखत?
- ङ. कति वर्णाः भवन्ति?
- च. संयुक्तवर्ण-द्वयं लिखत?
- छ. अकारेण शब्दद्वयं लिखत?

(ii) केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः -
वर्णसंयोजनं विच्छेदं वा कुरुत -

अङ्काः:- 1x5 = 5

- क. कौशिकः=
- ख. प्+इ+त्+ऋ+ण्+आ+म्=
- ग. प्रतिमा=
- घ. क्+ओ+ण्+आ+र्+क्+अः=
- ङ. कमलम्=
- च. क्+ अं + स् + अः=
- छ. किङ्किणी=

खण्डः- ख

(iii) केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः -
परस्परं योजयन्तु

अङ्काः:- 1x5 = 5

क. मण्डूकाः	गर्जन्ति
ख. मयूराः	स्फुरन्ति
ग. सौदामिन्याः	वहति
घ. मेघाः	नृत्यन्ति
ङ. भारवाहकः	रटन्ति

- (iv) केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः -
मञ्जूषातः उचितशब्देन रिक्तस्थानानि पूरयत-
मञ्जूषा

अङ्काः- 1x5 = 5

शीतलजलेन, नमस्कुरु, वद, आचर, त्यज

- क. सत्यं।
ख. सूर्य।
ग. स्वाध्यायं मा।
घ. स्नाहि।
ङ. सम्यक्।

खण्डः- ग

- (v) केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः -

अङ्काः- 2x5 = 10

- क. गृहिण्योः सम्भाषणं दश-वाक्यैः लिखत?
ख. अध्यापक-मित्रयोः सम्भाषणं लिखत?
ग. यथा-तथा प्रयोगेन वाक्यद्वयं लिखत?
घ. यदि-तर्हि प्रयोगेन वाक्यद्वयं लिखत?
ङ. भोजन-सम्बन्धिशब्दैः सम्भाषणं लिखत?
च. षष्ठी-विभक्ति-प्रयोगेन वाक्यानि लिखत?

खण्डः- घ

- (vi) केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः -

अङ्काः- 1x5 = 5

उचित-सर्वनाम-द्वारा-रिक्तस्थानानि पूरयत-
(सः/सा/तत्/एषः/एषा/एतत्)

- क.बालिका
ख.पुष्पम्
ग. भल्लूकः
घ.महिषी
ङ.भवनम्
च. वृद्धः
छ. अध्यापिका

(vii) केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः -

अङ्काः- 1x5 = 5

प्रश्नवाक्यानि लिखत -

- क. सः जनकः।
- ख. तत् जलम्।
- ग. सा जननी।
- घ. तत् स्थानकम्।
- ङ. एषा अग्रजा।
- च. एतत् रेलयानम्।
- छ. एषः सुधाखण्डः।

(viii) केचनपञ्च प्रश्नाः समाधेयाः -

अङ्काः- 1x5 = 5

रिक्तस्थानानि पूरयत-

- क. त्वं बालिका। (अस्ति/असि/अस्मि)
- ख. आवां। (मिलतः/ मिलावः/मिलथ)
- ग. ते महिले। (गच्छसि/ गच्छतः /गच्छन्ति)
- घ. सा रुग्णा.....। (वदति /वदसि/ वदामि)
- ङ. एषः गणेशः.....। (हसामि /हससि / हसति)
- च. यूयं वृद्धाः.....। (स्तः/स्थ/ स्थः)
- छ. अहं। (गायति / गायसि / गायामि)
- ज. ते शूराः। (पततः/ पतति / पतन्ति)
- झ. वयं छात्राः। (स्मः/ अस्मि /स्वः)

(ix) केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः -

अङ्काः- 1x5 = 5

उचितानि विभक्तिरूपाणि लिखत-

- क. (वृक्षः)पत्रं पतति।
- ख. मीनः (मकरः)विभेति।
- ग. लक्ष्मणः (सुमित्रा)पुत्रः।
- घ. एतत् (गृहम्)द्वारम्।
- ङ. माला(चित्रम्).....रोचते।
- च. मीनाः (जलम्)तरन्ति।
- छ. जलं (कूपम्)अस्ति।
- ज. वयं (मन्त्राः)पठामः।

(x) केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः -

अङ्काः- 1x5 = 5

अधोलिखितेषु शब्देषु प्रथमशब्दस्य-वचनं द्वितीयस्य पुरुषं च लिखत-

उदाहरणम्- गायिकाः गायन्ति - बहुवचनम् प्रथमपुरुषः

- क. बालकौ पठतः -
- ख. बालः हसति -
- ग. त्वम् आगच्छसि-

- घ. अश्वः धावति -
ङ. वयं पश्यामः -

(xi) रेखांकितपदानि आश्रित्य प्रश्नान् लिखत -

अङ्काः- 1x5 = 5

- क. आचार्यः वेदं पाठयति।
ख. शिला अस्ति।
ग. पिपीलिकाः सन्ति।
घ. एतानि आम्राणि सन्ति।
ङ. तौ वैद्यौ स्तः।

(xii) लट्लकारस्य उचितपदेन रिक्तस्थानानि पूरयत -

अङ्काः- 1x5 = 5

- क. युवां(हस्)
ख. आवां(खाद्)
ग. सः.....(धाव्)
घ. बालकौ.....(लिख्)
ङ. वयं(गाय्)
च. तौ(गच्छ्)
छ. त्वं(क्रीड्)

(xiii) धातूनां रूपाणि लटि त्रिषु वचनेषु लिखत -

अङ्काः- 1x5 = 5

- क. ज्ञा धातोः मध्यमपुरुष
ख. जिघ्र(घ्रा)धातोः प्रथमपुरुष
ग. गाय्(गै) धातोः उत्तमपुरुष
घ. कृ धातोः मध्यमपुरुष
ङ. कूज् धातोः प्रथमपुरुष

(xiv) लङ्लकारं क्तवतुरूपाणि परिवर्तयत -

अङ्काः- 1x5 = 5

- क. छात्रः पुस्तकम् अपठत् । छात्रः पुस्तकम् ।
ख. पुत्री अलिखत्। पुत्री।
ग. सिंहः अगर्जत्। सिंहः।
घ. महिला अपतत्। महिला।
ङ. मूर्खा अनिन्दत्। मूर्खा।

(xv) अक्षरैः समयं लिखत -

अङ्काः- 1x5 = 5

- क. 8: 00
ख. 11: 15

- ग. 12: 05
घ. 7: 45
ङ. 5: 30

(xvi) यथानिर्देशेन केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः –

अङ्काः- 4x5 = 20

- क. अधोलिखितस्य पद्यस्य भावार्थं संस्कृतेन लिखत?
गन्धेन हीनं सुमनं न शोभते, दन्तैर्विहीनं वदनं न भाति।
सत्येन हीनं वचनं न दीप्यते, पुण्येन हीनः पुरुषो जघन्यः॥

अथवा

विद्या विवादाय धनं मदाय शक्तिः परेषां परपीडनाय।
खलस्य साधोर्विपरीतमेतत् ज्ञानाय दानाय च रक्षणाय॥

- ख. अधोलिखितपद्यं पठित्वा चतुर्थीविभक्तेः पदानि लिखत?
नागेन्द्रहाराय त्रिलोचनाय भस्माङ्गरागाय महेश्वराय।
नित्याय शुद्धाय दिगम्बराय तस्मै“न”- काराय नमः शिवाय॥

अथवा

रामाय रामभद्राय रामचन्द्राय वेधसे ।
रघुनाथाय नाथाय सीतायाः पतये नमः॥

- ग. भगिन्याः विवाहार्थं विरामाय प्राचार्यं प्रति पत्रं लिखत?

अथवा

पुस्तकस्थ प्रारूपेण पत्रिकासम्पादनाय पत्रमेकं लिखत?

- घ. श्लोकं पठित्वा उत्तराणि लिखत-
पुण्यस्य फलमिच्छन्ति पुण्यं नेच्छन्ति मानवाः।
फलं पापस्य नेच्छन्ति पापं कुर्वन्ति यत्नतः॥
- अ. मानवाः कस्य फलं नेच्छन्ति?
ब. पापस्य फलं के नेच्छन्ति?
स. के पापं कुर्वन्ति ?
द. “नेच्छन्ति” इत्यस्य क्रियापदस्य कर्तृपदं किम्?
ङ. दिनचर्या-विषये अष्ट वाक्यानि लिखत?
च. उचितानि विभक्तिरूपाणि लिखित्वा वाक्यानि पुनः लिखत?
अ. एक वृद्ध आसीत् ।
आ. तत् चत्वारः पुत्र आसन्।
इ. सुखं जीवन्तु इति।
ई. कुत्र अस्ति इति अस्मद् विस्मृतवान्।

